

HET FACILITEREN VAN SAMENWERKING TUSSEN HIPPISCHE STAMBOEKEN IN NEDERLAND

Afstudeeronderzoek

AERES
HOGESCHOOL
DRONTEN

Het faciliteren van samenwerking tussen hippische stamboeken in Nederland

Naam student: Brechtje Hendriks
Opleiding: Hippische Bedrijfskunde, major
Begeleidend docent: T. van Westing

DISCLAIMER

Dit rapport is gemaakt door een student van Aeres Hogeschool als onderdeel van zijn/haar opleiding. Het is géén officiële publicatie van Aeres Hogeschool. Dit rapport geeft niet de visie of mening van Aeres Hogeschool weer. Aeres Hogeschool aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor enige schade voortvloeiend uit het gebruik van de inhoud van dit rapport.

Augustus 2020, Kampen

Voorwoord

Voor u ligt het afstudeeronderzoek over het faciliteren van samenwerking tussen hippische stamboeken in Nederland. Het onderzoek is tot stand gekomen uit nieuwsgierigheid naar mogelijkheden tot samenwerken binnen de fokkerij. Tijdens het traject van dit onderzoek raakte ik persoonlijk steeds meer geïnteresseerd in de paardenfokkerij. Dit leidde tot de aankoop van een aantal fokmerries met mijn oom. Ik hoop u, als lezer, in dit rapport een inkijk te kunnen geven in de stamboekorganisaties met als streven te kijken naar mogelijkheden ter bevordering van het voortbestaan van de fokkerij.

Voor de totstandkoming van dit onderzoeksrapport gaat mijn dank allereerst uit naar mijn afstudeerbegeleider Toine van Westing vanuit Aeres Hogeschool Dronten voor de begeleiding en feedback. Daarnaast naar Caroline Brandes en Ronald Funke Küpper voor de begeleiding vanuit de Koepel Fokkerij. Het NRPS en haar medewerkers voor de mogelijkheid om mij een kijkje te geven in de fokkerij wereld. Daarnaast wil ik alle stamboeken die hebben meegewerkt aan dit onderzoek hartelijk danken voor hun tijd en inbreng. Ook wil ik mijn mentor van Aeres Hogeschool, Gert Wim Stoffer, bedanken voor het meedenken. Mijn studiegenoot Annika Steffen voor de Duitse vertaling. Als laatste gaat mijn dank uit naar mijn klasgenoten Kristie van Straaten, Lisa Lootens, Britt Breunis en mijn ouders Arjen en Gerrita Hendriks voor hun rol als critical friend.

Veel leesplezier!

Inhoudsopgave

VOORWOORD	1
------------------------	----------

SAMENVATTING	1
---------------------------	----------

SUMMARY	2
----------------------	----------

HOOFDSTUK 1: INLEIDING	3
-------------------------------------	----------

Aanleiding	3
Het stamboek.....	3
Centrale Nationale Database	4
Vormen van samenwerkingsverbanden	4
Voorbeeld succesvolle samenwerking	6
Eerdere onderzoeken en projecten.....	7
De waarde van stamboeken	8
Conclusies uit eerdere onderzoeken en projecten	9
Dit onderzoek	9
Afbakening van dit onderzoek.....	10
Onderzoeksdoel.....	10

HOOFDSTUK 2: AANPAK	11
----------------------------------	-----------

Onderzoeksopzet.....	11
Onderzoekspopulatie	12
Interview strategie	13
Verwerking van de gegevens	13
Betrouwbaarheid en validiteit	13

HOOFSTUK 3: RESULTATEN..... 15

Deelvraag 1: Wat zijn de behoeften van de bestuursleden van stamboeken om samen te werken?	15
Evenementen organiseren	15
Informatie delen	15
Bijeenkomsten met het RVO	16
Gezamenlijke stamboekhouding	16
Faciliteiten delen	16
Deelvraag 2: Wat zijn eventuele belemmeringen voor de stamboeken om samen te werken?.....	17
Deelvraag 3: Hoe wordt in omliggende landen invulling gegeven aan deze behoeften?	18
België	18
Frankrijk	19
Duitsland.....	20
Deelvraag 4: Welke randvoorwaarden of eisen zijn voor stamboeken noodzakelijk om de stap naar samenwerking te zetten?	21
Deelvraag 5: Wat verwachten de stamboeken van de rol van de Koepel Fokkerij in het faciliteren van samenwerking?	21

HOOFDSTUK 4: DISCUSSIE 24

HOOFDSTUK 5: CONCLUSIE & AANBEVELINGEN 25

BRONNENLIJST..... 27

BIJLAGE 1: OVERZICHT ERKENDE STAMBOEKEN 31

BIJLAGE 2: VRAGENLIJST 32

BIJLAGE 3. LEDEN VAN DE KOEPEL FOKKERIJ 33

BIJLAGE 4. INFOGRAPHIC ADVIES EN IMPLEMENTATIE 37

BIJLAGE 5. CHECKLIST SCHRIFTELIJK RAPPORTEREN 45

Samenvatting

Dit onderzoek heeft als hoofdvraag: “Hoe kan de samenwerking tussen hippische stamboeken (in Nederland) worden vormgegeven en gerealiseerd?”. De onderzoekspopulatie bestaat uit erkende paarden- en pony stamboeken in Nederland. Voor de hippische sector dragen stamboeken bij aan het registreren van paarden, tegoeden van raszuiverheid, en het bewaken en verbeteren van de kwaliteit van paarden.

Stamboeken staan voor gemeenschappelijk doelen en uitdagingen zoals verminderende ledenaantallen en vergrijzing. Uit eerder onderzoek bleek de behoefte naar samenwerking aanwezig te zijn.

De opzet van dit onderzoek is kwalitatief van aard door het uitvoeren van semigestructureerde interviews. Alle Nederlandse erkende stamboeken zijn per mail uitgenodigd om deel te nemen aan dit onderzoek. Negen stamboeken zijn telefonische semigestructureerd geïnterviewd en een stamboek heeft door omstandigheden een uitwerking per mail gestuurd. Daarnaast is vanuit relevantie organisaties uit België, Duitsland en Frankrijk respons gekomen op de vragenlijst over samenwerking tussen stamboeken in die landen.

De telefonische interviews vonden plaats tijdens de eerste maand van de COVID-19 pandemie. Meerdere stamboeken gaven aan dat deze situatie zorgde dat stamboekbesturen intensiever bezig zijn met het financiële voortbestaan van hun stamboek, met daarbij de overweging om samen te gaan werken.

De resultaten van de telefonische interviews gaven vier behoeften tot samenwerking aan: het organiseren van evenementen, delen van informatie, het hebben van bijeenkomsten met de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland en het opstellen van een gezamenlijke stamboekhouding. Met als te behalen voordelen: kosten reductie, synergie voordeel, leren van elkaar, continuïteit waarborgen en het ontzien van het stamboek bestuur. Een genoemde belemmering bij het samenwerken is de wisseling van stamboekbesturen.

Opvallende conclusies zijn dat de behoefte tot het organiseren van evenementen voornamelijk bij de kleinere stamboeken bestaat en het opstellen van een gezamenlijke stamboekhouding bij de ponystamboeken speelt. De bevindingen op basis van dit onderzoeken vormen een startpunt voor vervolg onderzoek om de uitkomsten te concretiseren naar uitvoerbare oplossingen.

Summary

The main research question is: "How can the cooperation between equestrian studbooks (in the Netherlands) be designed and realized?" The research population consisted of recognized horse and pony studbooks in the Netherlands. For the equestrian sector studbooks contribute to the registration of horses, assets of breed purity, and the monitoring and improvement of the quality of horses.

Studbooks have common goals but also face common challenges such as declining membership and aging. Previous research has shown that there is a need for more cooperation.

The design of this research is qualitative by conducting semi-structured interviews. All Dutch recognized studbooks have been invited by mail to participate in this research. Nine studbooks have been interviewed by telephone and a studbook has, due to circumstances, sent an elaboration by e-mail. In addition, Relevant institutions from Belgium, Germany and France responded to the questionnaire about cooperation between studbooks in those countries.

The telephone interviews took place during the first month of the COVID-19 pandemic. Several studbooks indicated that this situation caused studbook boards to be more intensively occupied with the financial survival of their studbook, which also showed that there is an urge for starting to work together in order to reduce costs.

The results of the telephone interviews indicated four needs for cooperation: organizing events, sharing information, having meetings with the Netherlands Enterprise Agency and drawing up a joint studbook. With advantages to be gained: cost reduction, synergy advantage, learning from each other, ensuring continuity and taking care of the studbook management. A mentioned hindrance when working together is the change of studbook boards.

Striking conclusions are that the need for organizing events mainly exists in the smaller studbooks and that the establishment of a joint studbook management is an issue in the pony studbooks. The findings based on this research are a starting point for further research to turn the results into feasible solutions.

Hoofdstuk 1: Inleiding

Tijdens de hengstenhouderijdag, georganiseerd door Spervital, sprak Jaap van der Meulen als toenmalig voorzitter van de Koepel Fokkerij over de noodzaak dat kleine stamboeken gaan samenwerken. Van der Meulen ziet dit als enige manier om de leden van kleine organisaties professionele dienstverlening te verlenen (Redactie Horses.nl, 2017). Ook Wilhelm Weerde, voorzitter van het Oldenburger stamboek, sluit zich hier bij aan. Weerde noemt dat de fokkerij meer internationaliseert en fokkers niet meer gebonden zijn aan een stamboek. Om de fokkerij naar een hoger plan te brengen is samenwerking tussen Europese stamboeken noodzakelijk (Redactie Horses.nl, 2018).

Aanleiding

Tijdens mijn afstudeerstage bij het stamboekkantoor van het NRPS, ondervond ik waar een stamboek allemaal op dagelijkse basis tegenaan loopt. Strubbelingen in het bestuur brachten mij het inzicht dat een stamboek eigenlijk geheel zelfstandig in de markt opereert. Voorgaande jaren had ik de aanname gedaan dat de Koepel Fokkerij op dagelijkse basis samenwerkt met de stamboeken, de realiteit kwam niet overeen met mijn verwachtingen. De Koepel Fokkerij is een overkoepelend orgaan welke de belangen behartigt van Nederlands erkende stamboeken (Rijksen & Visser-Riedstra, 2005). Stamboeken staan voor gemeenschappelijke doelen en uitdagingen (Stock et al., 2015). Daarnaast vermindert het aantal leden van de stamboeken en is vergrijzing zichtbaar de afgelopen jaren. Tijdens mijn stageperiode kwam ik in het bezit van mijn eerste fokmerrie, dit zette mij aan het denken over hoe de wereld van de fokkerij verder moet gaan. Deze nieuwsgierigheid heeft gezorgd dat dit afstudeeronderzoek werd gestart.

Het stamboek

Een stamboek betekent een boek of register waarin afstammelingen van dieren geregistreerd staan. Hierin staat de herkomst en/of verwantschap van een soort, ras of geslacht. De fokkerij en ook het bijhouden van een stamboek heeft als doel om met een groep fokkers te streven naar een fok doel. Mogelijke redenen zijn een bepaald ras in stand houden, verbeteren, reconstrueren of creëren (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, z.d.). Het eerste stamboek dat bekend was (in 1791) bevatte stambomen van volbloedpaarden die terug te voeren waren (Princee, 2016, p. 3).

De fokkerij concentreert zich sterk in vrijwel alle sectoren. Om kostenreductie te realiseren en Internationale slagkracht te vergroten vindt samenwerking en integratie plaats. Bij zowel rundvee, varkens als pluimvee domineren een, soms twee organisaties de fokkerij in Nederland (Hiemstra & Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 2002).

De Nederlandse stamboekerkenning, gebaseerd op Europese regelgeving, bestaat uit bepalingen welke positieve gevolgen hebben op de instandhouding van zeldzame rassen (Dijk, 2014). Momenteel heeft

Nederland 30 door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland erkende stamboekorganisaties, weergegeven in Bijlage 1.

Centrale Nationale Database

De Sectorraad Paarden leidt een project in samenwerking met het KWPN, KFPS en de Koepel Fokkerij om tot volledige dekking te komen van de registratie van de Nederlandse paarden populatie. Met als doel alle, in Nederland geboren en geïmporteerde paarden in een Centrale Nationale Database (CND) te registreren, evenals de uitstroom via export, destructie en slacht. Daarnaast verbetert de registratie voor 'geschiktheid voor consumptie' door het toevoegen van medicijngebruik. Deze database onderscheidt zich door de mogelijkheid tot synchronisatie met andere instanties, zoals de KNHS (Sectorraad Paarden, 2019). Invoering van de Animal Health Law, per 21 april 2021, verplicht houders van alle paarden zich te registreren en alle paardachtigen indien de dieren zich langer dan 30 dagen op hun terrein huisvesten (Publicatieblad van de Europese Unie, 2019).

Vormen van samenwerkingsverbanden

Samenwerkingsverbanden kunnen verschillende vormen hebben, niet iedere vorm is toepasbaar voor de hippische stamboeken. Hieronder staan de mogelijke samenwerkingsvormen uitgewerkt met de bijbehorende kenmerken.

Coöperatie

Deze rechtsvorm is geschikt voor twee of meer natuurlijke (rechts)personen, welke een doel nastreven dat zij zonder samenwerking niet of nauwelijks kunnen realiseren. Afspraken worden vastgelegd, hierin staan op welk gebied wel en geen samenwerking plaatsvindt. De aansprakelijkheid van de leden van de coöperatie voor rechten en plichten die op coöperatief niveau zijn aangegaan kan beperkt of helemaal uitgesloten worden (Verbart & van Elderen, 2003). In de Nederlandse coöperatie top 100 valt op de meeste coöperaties uit deze lijst actief zijn in de agrarische sector (NCR, 2017). De coöperatie kan diensten of goederen verhandelen met deelnemende instanties en besturing vindt plaats door de betrokkenen, een democratische structuur. De coöperatie komt op voor de materiële belangen van de leden (Rabobank, 2019).

Kenmerken:

- Behoud van zelfstandigheid & eigenheid staat voorop
- Sterke ledenbinding
- Basis van vertrouwen en solidariteit is essentieel voor succesvolle coöperatie (Verbart & van Elderen, 2003)

Federatie

Ook deze rechtsvorm is geschikt voor 2 of meer samenwerkende rechtspersonen. Dit kan in de vorm van een federatieve vereniging of federatieve stichting. Hiervoor wordt een aansluitingsovereenkomst (stichting) opgesteld of lidmaatschap aangegaan (vereniging). De federatie wordt door de buitenwereld gezien als gezicht van de samenwerking. Het is een samenwerkingsvorm waarbij de deelnemende organisaties meer hechten aan zelfstandigheid dan aan gezamenlijkheid. Om voornamelijk praktische redenen worden taken ondergebracht in de federatie (MO Groep, 2012, p. 16).

Kenmerken:

- Bestuurd door de deelnemende partijen
- Statutaire bepaling van besluitvorming geeft leden een minderheidsstandpunt
- Ieder moment opzegbaar geeft autonomie voor leden, maar geen zekerheid voor de federatie (Verbart & van Elderen, 2003)

Stichting

Een stichting is bedoeld om met behulp van vermogen een bepaald doel te realiseren. Een stichting heeft geen winstdoelstelling. Een stichting heeft, in tegenstelling tot een vereniging, geen leden en ook geen aandeelhouders. De oprichters van de stichting staan beschreven in een notariële akte (KVK, 2020).

Kenmerken:

- Geen leden
- Geen winstuitkering mogelijk

Besloten Vennootschap

Vastgelegd met een notariële akte. Er is een directie die de BV bestuurt en daarnaast economisch belang door de geldschietters. Het bestuur is in loondienst. Dit maakt dat deze rechtsvorm voor het opstarten van een samenwerking minder geschikt is (KVK, z.d.).

Kenmerken:

- Opgesteld via notaris
- Persoonlijk eigenaar (AdminstratieNL, 2019)
- Voor het opzetten van een samenwerking minder geschikt

Vereniging

Een vereniging is een samenwerkingsvorm tussen twee of meerdere (rechts)personen, de leden, welke een gemeenschappelijk doel hebben. Van belang is dat het doel niet is om de winst te verdelen onder de leden. De winst die wordt gemaakt moet ten goede komen aan het gemeenschappelijk doel. De hoogste macht ligt bij de algemene leden

vergadering, waarbij alle leden in principe één stem hebben (Rabobank, 2019). Bij een vereniging beslissen de leden. Iedereen die wil aansluiten kan lid worden van de vereniging (Coöperatie expert, 2019). Geen economisch belang en een democratische structuur. Bestuurd door betrokkenen. Een gewone vereniging mag aan de leden geen winst uitkeren. Een coöperatieve vereniging, zoals benoemd bij coöperatie, mag dat wel. Wel biedt de vereniging een grote mate van flexibiliteit (Coöperatie expert, 2020).

Kenmerken:

- Een vereniging mag winst maken maar dit moet ten goede komen aan het gemeenschappelijk doel
- De algemene vergadering bestaat uit de leden of afgevaardigden daarvan (Notariskantoor Novia, z.d.)

De belangrijkste keuzes voor het bepalen van een eventuele rechtsvorm voor de uitkomst van dit onderzoek bestaan uit de aansturing van de samenwerking: wordt een bestuur aangesteld of democratische besturing toegepast? Hoe sterk is de binding aan de samenwerking? Zitten er verplichtingen aan de samenwerking en is er sprake van een langdurige samenwerking? Deze vragen dienen beantwoord te worden door de stamboekbesturen.

Het instellen van een bestuur in samenwerkingsvormen brengt de volgende risico's met zich mee:

- Weinig bestuursleden te vinden die over de gewenste specialistische kennis beschikken. Bekend is dat het aantal beschikbare vrijwilligers afneemt en dat steeds minder mensen de tijd of de wil hebben om bestuurlijke kwaliteiten door te ontwikkelen. Het gebrek aan kundige bestuurders vormde in sommige gevallen de reden voor het niet tot succes komen van een samenwerking.
- Een meer professioneel management. Hierbij kan al snel een kennisvoorsprong ontstaan bij het management, hoewel dat wenselijk is, blijkt deze kennis lastig in de organisatie te verankeren. De organisatie is dan afhankelijk van de kennis van enkelen. Een groot aantal organisaties heeft echter duidelijk profijt gehad van een meer professioneel management (Verbart & van Elderen, 2003).

Voorbeeld succesvolle samenwerking

In andere branches hebben samenwerkingsvormen geleid tot een succes. Voorbeeld hiervan is de NOC*NSF, waarbij deze als faciliterende organisatie optreedt voor negentig landelijke sportorganisaties en vertegenwoordigd 5,2 miljoen sporters (NOC*NSF, z.d.-b). Deze samenwerking liep tegen een aantal knelpunten aan. In 1988 ontstond ten eerste poging tot amalgamatie, welke met een jaar mislukte. Dit deed het bestuur opstappen, waarna een werkgroep in het leven werd geroepen. De kiem bleek een model van twee verenigingen met enkele toevoegingen. De veranderingen die werden gedaan aan het mislukte plan zorgden voor een betere samenwerking en

het behouden van een goede sfeer. Door overleg tijdens de daadwerkelijke fusie bleef de weertand beperkt. In 1993 gingen beide partijen samen en werd de NOC*NSF een feit. Ook in andere landen zijn het Olympisch comité en de nationale sportfederatie samen gegaan. Succesvolle samenwerkingen zijn onder andere in Duitsland, Luxemburg, België, Denemarken, IJsland, Noorwegen, Zwitserland, Italië en Frankrijk uitgevoerd. In diverse andere landen is dit niet gelukt vanwege persoonlijke belangen en angst (NOC*NSF, z.d.-a).

Een ander voorbeeld van samenwerking is Friesland Campina, één van de grootste zuivelcoöperaties ter wereld. Het is ontstaan in 1871, toen boeren inzagen dat ze samen meer konden bereiken dan alleen. Hiermee konden de boeren hun marktpositie versterken en melkproductie veilig stellen. De distributie van zuivelproducten in een tijd zonder moderne koelmachines was een risicovolle onderneming. Door gezamenlijke distributie verkleinen ze de risico's (Friesland Campina, z.d.-a). De aangesloten melkveehouders zijn via de coöperatie mede-eigenaar van het bedrijf. De onderneming is verantwoordelijk voor het verwerken, vervaardigen en afzetten van de producten. Friesland Campina heeft een bestuur, bestaande uit negen leden-melkveehouders, welke worden benoemd op de ledenraad. Deze negen bestuursleden zijn verantwoordelijk voor het besluitvormingsproces (FrieslandCampina, z.d.-b).

Eerdere onderzoeken en projecten

In 2014 voerde de Werkgroep Samenwerking Stamboeken van de Koepel Fokkerij onderzoek uit naar de mogelijkheid om samen te werken op diverse punten. Werkgroep II richtte zich op het onderzoeken van de kosten voor het secretariaat van de stamboeken.

De genoemde oorzaken van de kosten:

- Terugloop in ledenaantallen;
- Stijgende algemene kosten;
- Zeer verschillende automatiseringssystemen met grote investeringen.

Samenwerken naar een reeds bestaande, gezamenlijke server vormde de verwachte oplossing. Dit voorafgaand aan het onderzoek. Op basis van deze verwachting kwam een inventarisatie tot stand naar de software programma's bij stamboeken.

Van de dertien van de twintig stamboeken kwam reactie op de inventarisatie. Zes van deze stamboeken gebruikten het softwareprogramma Equis, van organisatie Softhouse en drie stamboeken gebruikten Vertineo van Infoware. Daarnaast noemden stamboeken Promaker, Excel, Animal Stackers en zelfontwikkelde software. Na uitvoeren van de inventarisatie bieden Equis en Vertineo mogelijkheid voor onderlinge overleg en/of samenwerkingsvormen. Samenwerken brengt vanuit de stamboeken ook zorgen met zich mee, zoals de behoefte aan maatwerk (Werkgroep Samenwerking Stamboeken, 2014).

De Koepel Fokkerij organiseerde in de winter van 2018/2019 zeven denktankbijeenkomsten, waarin onder leiding van Caroline Brandes verschillende thema's aan bod kwamen. Bij deze denktankbijeenkomsten uitte meer dan 70 mensen hun zorgen over de toekomst van de hippische sector en brainstormden over mogelijke oplossingen, daarnaast was er input van 13 mensen tijdens de Koepel Fokkerij vergadering.

Een van de uitkomsten van deze denktank was voor stamboeken om samen te werken en krachten te bundelen. De genoemde redenen:

- Terugloop van ledenaantallen;
- Inkomsten van stamboeken;
- Vergrijzing in de fokkerij;
- Toenemende aandacht voor welzijn;
- Complexere wet- en regelgeving;
- Digitalisering;
- Veranderende behoefte in de samenleving.

Een vervolgbijeenkomst over de toekomst van de fokkerij verduidelijkte de noodzaak van het bundelen van krachten tussen de stamboeken, eventueel vanuit de Koepel Fokkerij en/of Sectorraad Paarden. Hierop volgde in de vergadering van de Koepel Fokkerij van mei 2019 een brainstormsessie, met als uitgangspunt de uitkomst van een vragenronde per e-mail. Daarbij gaven 8 stamboeken input. Deze stamboeken verschillen van grootte en richten zich op diverse rassen en disciplines, waardoor dit dient als relevante steekproef van de pony- en paardenstamboeken.

Daarnaast hebben andere landen al samenwerkingen opgestart, waarvan bekend Duitsland, België en Frankrijk. Door in het onderzoek hun werkwijze en ervaringen mee te nemen, kunnen deze worden ingezet als praktijkvoorbeelden voor samenwerking in Nederland.

De waarde van stamboeken

De waarde van stamboeken kan uit verschillende perspectieven bekeken worden. De waarde die stamboeken hebben voor de hippische sector is dat hier de registratie van paarden plaatsvindt. Ieder paard moet gechipt worden en in het bezit zijn van een paspoort. Vroeger werden paspoorten uitgegeven door erkende stamboeken en de KNHS. Sinds 1 juni 2019 worden paspoorten enkel uitgegeven door erkende stamboeken (KNHS, 2019).

De waarde die stamboeken hebben voor fokkers is onder andere dat van de geregistreerde paarden afstammingsgegevens geregistreerd worden, waardoor de fokwaarde en verkoopwaarde verhoogd worden (Zeldzame rassen, 2020).

Doordat stamboeken aan eisen moet voldoen, zorgt dit voor betrouwbare informatie (FHRS, 2020). Stamboeken zijn daarnaast een voorwaarde voor

raszuiver fokken. Ook heeft de inspecteur van het stamboek een taak voor het bewaken en verbeteren van de kwaliteit paarden (Het Friesche Paard, 2017). Een stamboek voorziet haar leden dus in het registreren van de paarden, wat de mogelijkheid geeft tot raszuiver fokken, het bewaken en het verbeteren van kwaliteit van de paarden.

Conclusies uit eerdere onderzoeken en projecten

Voor de samenwerking van stamboeken onderling:

- Gezamenlijk evenementen organiseren, met name voor de kleine stamboeken.

De Koepel Fokkerij kan bijdragen door:

- De samenwerking te faciliteren;
- De stamboeken te adviseren, met name op het gebied van regelgeving en expertise te delen.

Vanuit de ondervraagde stamboeken ligt de behoefte bij een gezamenlijke beheerorganisatie. De voorkeur ligt bij afname in deelpakketten.

De randvoorwaarden vanuit de ondervraagde stamboeken gesteld:

- De uitkomst heeft een win-winsituatie voor iedereen;
- Een uniforme mindset;
- Stamboeken behouden hun identiteit;
- De specifieke ras kennis blijft geborgd.

Het creëren van een onafhankelijke beheerorganisatie met een duidelijke doel en scope vormt een aandachtspunt. De voorkeur ligt bij een pakket met diverse diensten waarvan stamboeken gebruik kunnen maken met daarbij een vrijblijvende keuze van welke diensten het betreffende stamboek gaat gebruiken, opgesteld in een samenwerkingsovereenkomst. De financiering voor deze diensten komt vanuit de stamboeken, verdeeld naar onderlinge verhoudingen. Stamboeken geven aan individueel diverse aspecten te behouden, ieder stamboek heeft eigen uitgangspunten en grenzen (Brandes - van den Akker, 2019).

Uit de informatie vanuit eerdere onderzoeken omtrent de samenwerking blijkt dat de behoefte aanwezig is. De kennis voor het opstarten van een samenwerking ontbreekt. De invulling van de behoeftes, hoe groot het draagvlak is bij de stamboeken, wat voor hen de randvoorwaarden of vereisten zijn vormt uiteindelijk een advies gericht aan de Koepel Fokkerij, voor de leden. Dit vormt de knowlegde gap.

Dit onderzoek

Onderzoek is wat mensen ondernemen om op een systemische manier uit te zoeken, waardoor hun kennis toeneemt (Saunders, Lewis, & Thornhill, 2011, p. 3). Dit onderzoek richt zich met field research op de ontbrekende gegevens,

door middel van het uitvoeren van interviews met bestuursleden van de stamboeken. Onderzoek bij de omliggende landen omschrijft hun ervaringen van samenwerking tussen hippische stamboeken door overkoepelende organisaties. Positieve ervaringen kunnen Nederlandse stamboeken overtuigen om stappen te zetten.

De hoofdvraag luidt: "Hoe kan de samenwerking tussen hippische stamboeken (in Nederland) worden vormgegeven en gerealiseerd?", bestaande uit de volgende deelvragen:

1. Wat zijn de behoeften van bestuursleden van stamboeken om samen te werken?
2. Wat zijn eventuele belemmeringen voor de stamboeken om samen te werken?
3. Hoe wordt in omliggende landen invulling gegeven aan deze behoeften?
4. Welke randvoorwaarden of eisen zijn voor stamboeken noodzakelijk om de stap naar samenwerking te zetten?
5. Wat verwachten de stamboeken van de rol van de Koepel Fokkerij in het faciliteren van samenwerking?

Afbakening van dit onderzoek

Dit onderzoek richt zich op de besturen van stamboeken, welke als vertegenwoordigers van de leden (fokkers) optreden. Hiervoor is gekozen omdat in dit onderzoek een organisatorische benadering wordt toegepast. Dit onderzoek richt zich op de behoeftes die stamboekbesturen hebben om samen te werken. Het gaat hier enkel om de opzet van een samenwerking in organisatorische vorm, waarbij een volgend onderzoek zich kan richten op de invulling van deze samenwerkingsvorm en het implementeren van kernwaarden. Uiteindelijk zal het stamboek bestuur en mogelijk kantoor betrokken zijn bij het opzetten van een eventuele samenwerking, waardoor de doelgroep van dit onderzoek is afgebakend tot enkel de bestuursleden van stamboeken.

De eerder genoemde informatie van samenwerking in omliggende landen, vormt een voorbeeld voor de hippische fokkerij organisaties in Nederland. Dit onderzoek beperkt zich tot het winnen van informatie over de werkwijze en ervaringen, maar gaat niet in op een vergelijking van de landen.

Onderzoeksdoel

Het beschrijven van de meest optimale (organisatorische) samenwerkingsvorm(en) voor de (Nederlandse) hippische stamboeken.

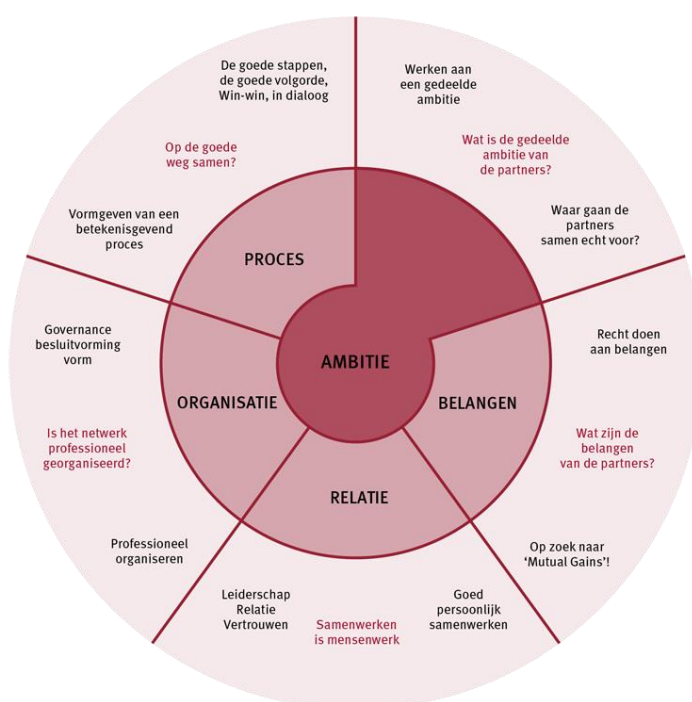
Beantwoording van de deelvragen maakt het mogelijk een adviesrapport te schrijven. Mijn persoonlijke doel is om dit aan te bieden aan de Koepel Fokkerij en haar leden, om zo te zorgen dat mijn onderzoek een bijdrage kan leveren aan de toekomst van de fokkerij. Met in het rapport een weergaven van de geschikte samenwerkingsvormen en de realisatie daarvan.

Hoofdstuk 2: Aanpak

Dit hoofdstuk omschrijft de aanpak van het beantwoorden van de deelvragen, geeft de algemene proefopzet weer en benoemt de waarborging van validiteit en betrouwbaarheid.

Onderzoekopzet

Dit onderzoek kwam voort uit voorgaand onderzoek door Caroline Brandes voor de Koepel Fokkerij. Dit onderzoek verkreeg informatie van diverse denktanksessies en het uitzetten van een vragenlijst (Bijlage 2) onder verschillende pony-, ezel-, en paardenstamboeken in Nederland. Hieruit kwamen belangen, randvoorwaarden en aandachtspunten naar voren, welke als uitgangspunt van dit onderzoek dienen. De opzet was gebaseerd op het kijkglasmodel van Kaats & Opheij:

FIGUUR 1 KIJGLAS MODEL (KAATS & OPHEIJ, 2014)

De eerste deelvraag ging in op belangen: “Wat zijn de behoeften van stamboeken om samen te werken?” Deze werd beantwoord door literatuur onderzoek van het voorgaande onderzoek, samen met het uitvoeren van telefonische semigestructureerde interviews met stamboek bestuursleden. Een semigestructureerd interview houdt in: “Een gesprek waarin de vragen en de volgorde van deze vragen in grote lijnen vaststaan. Er is echter de mogelijkheid om door te vragen op de antwoorden van de cliënten en beperkt af te wijken van de vastgestelde structuur (Ensie, 2017).” De keuze voor een semigestructureerde interviewmethode gaf de gelegenheid voor de interviewer om in te spelen op de antwoorden van de geïnterviewde. Deze methode zorgde voor de mogelijkheid om door te vragen de diepte in te gaan en nieuwe onderwerpen aan te kaarten.

De interviews gingen in op de kijk van de geïnterviewde op de samenwerking met andere stamboeken en de faciliterende rol hierbij. Het interview schetste een beeld van de houding tegen over samenwerking en mogelijke zorgen. Door aandacht aan dit onderwerp te besteden, beantwoorden de uitkomsten de deelvragen. Vanuit het model van Kaats & Opheij geredeneerd, werd gekeken naar de relatie en de organisatorische zaken. Deze onderwerpen komen naar voren tijdens het onderzoek van deelvragen: "Wat zijn eventuele belemmeringen voor de stamboeken om samen te werken?", "Welke randvoorwaarden of eisen zijn voor stamboeken noodzakelijk om de stap naar samenwerking te zetten?" en "Wat verwachten de stamboeken van de rol van de Koepel Fokkerij in het faciliteren van samenwerking?".

De checklist vormde een basis voor de interviews. De checklist bestond uit een semigestructureerde lijst met onderwerpen, welke tijdens het interview aan bod kwamen. Door gebruik te maken van deze structuur, verhoogde het de volledigheid van informatie tijdens het interview. Deze vorm gaf de mogelijkheid om structuur te houden maar ook in te spelen op de situatie. Na het uitvoeren van de pilot met deze checklist, werden hier specifieke vragen toegevoegd, welke een koppeling vormden met de theorie. Door het stellen van vragen over het de bestuursvorm, binding en afname van diensten bij een potentiële samenwerking, werd het mogelijk naar aanleiding van de antwoorden een afweging te maken voor de vorm van samenwerking.

Buitenlandse organisaties gaven door middel van de vragenlijst een weergave van de samenwerkingsvorm in hun land, daarbij ingaand op de punten waar bij het opstarten tegen aan was gelopen. Dit produceerde gegevens voor de derde deelvraag: "Hoe wordt in omliggende landen invulling gegeven aan deze behoeften?". De internationale organisaties ontvingen de vragenlijst per mail, bestaande uit kort en bondige vragen met de focus de organisatorische aspecten van het faciliteren in een samenwerking tussen de stamboeken.

De informatie over het proces vormde de informatie gap, in het adviesrapport kreeg dit onderdeel van het model van Kaats & Opheij vorm. Samen met de gegevens van het interview, wat de gezamenlijke ambitie bepaalde, vormde dit de basis voor het advies.

Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestond uit erkende paarden-en pony stamboeken in Nederland (Bijlage 1). Stamboeken aangesloten bij de Koepel Fokkerij (Bijlage 3) en stamboeken die zich niet hadden aangesloten ontvingen een uitnodiging om deel te nemen aan dit onderzoek. De leden van de Koepel Fokkerij kregen in een nieuwsbericht de mededeling dat dit onderzoek start en dat zij benaderd werden om deel te nemen. De onderzoekseenheid legde de generalisatiepretentie van het onderzoek vast (Baarda, 2014, p. 25). In dit onderzoek was de onderzoekseenheid stamboekbesturen, welke de leden vertegenwoordigen.

Interview strategie

De onderzoekspopulatie ontving per mail een uitnodiging om mee te doen met dit onderzoek. Het stamboek had de mogelijkheid om aan te geven wie zich beschikbaar stelt, meerdere personen per stamboek mogelijk.

Zodra de uitnodigingsmail positief beantwoord werd, volgde een agenda afspraak. Daarnaast ontving het deelnemende bestuurslid een vragenlijst, wat vooraf inlezen mogelijk maakte.

Het interview bestond uit open vragen, met daarbij in acht genomen dat deze niet suggestief overkwamen. De vragen van het interview dienden concreet te zijn, relevant voor en te beantwoorden door de respondenten, daarnaast ook taalkundig helder (Baarda, 2014, p. 114).

Verwerking van de gegevens

De gegevens van de gehouden interviews stonden in aantekeningen en een opname van het gesprek. Het deelnemende stamboek ontving een samenvatting van de informatie. Na het uitschrijven van de informatie volgde de data analyse.

Het analyseren van de gegevens bestond uit drie elementen:

1. Het uiteenrafelen van de gegevens en ordenen in thema's;
2. Thema's uitwerken en ontdekken wat belangrijk is;
3. Zoeken naar patronen en integreren van thema's (Boeije & Bleijenbergh, 2014).

Woordelijke transcriptie ordende de gegevens en thema's omdat in dit onderzoek de inhoud belangrijker was dan de manier van uitspreken. Na afloop van de woordelijke transcriptie volgde het open coderen, ieder fragment kreeg labels met het hoofdthema. Welke vervolgens samen kwamen onder een overkoepelende code, ook wel het axiaal coderen. Hierna volgde het selectief coderen, dit omschreef relaties en verbindingen van de data (K. Dingemanse, 2019).

Betrouwbaarheid en validiteit

Direct aantekeningen maken tijdens de interviews vergrootte de betrouwbaarheid door de mogelijkheid om de informatie vanuit deze aantekeningen te verwerken.

De aanwezigheid van de interviewer bij het interview en het toepassen van een semigestructureerde interview methode verhoogde de validiteit. Bij sociaal wenselijke of onvolledige antwoorden had de interviewer de kans om in te grijpen en het gesprek te sturen. De interviewer diende doelbewust door te vragen, indien nodig. In dit onderzoek was sprake van inhoudsvaliditeit, te definiëren als de mate waarin een meetinstrument het bedoelde terrein bestrijkt. Inhoudsvaliditeit impliceerde dat de onderzoeker in staat is om precies te omschrijven wat het terrein is waar de vraag betrekking op heeft (Van Peet & Everaert, 2013).

De geïnterviewde ontving na het interview een samenvatting per mail. Hierbij was het mogelijk om aan te geven of het denkbeeld/de visie van het desbetreffende stamboek weergaf. Dit gaf het stamboek de mogelijkheid om dit nog in het stamboek bestuur te bespreken, indien daar behoefte toe is. Deze controle droeg bij aan de validiteit en betrouwbaarheid.

Hoofdstuk 3: Resultaten

Voor het verzamelen van de gegevens zijn, zoals in hoofdstuk 2 beschreven, semigestructureerd interviews uitgevoerd en vragenlijsten uitgezet. Vanwege de corona omstandigheden hebben deze interviews telefonisch plaatsgevonden. In totaal zijn 9 stamboeken geïnterviewd, één stamboek kon door corona omstandigheden geen interview afleggen, maar heeft via de mail een uitwerking gestuurd. Daarnaast hebben België, Duitsland en Frankrijk een vragenlijst ontvangen over de samenwerking tussen stamboeken in die landen. De resultaten zijn hieronder per deelvraag uitgewerkt.

Deelvraag 1: Wat zijn de behoeften van de bestuursleden van stamboeken om samen te werken?

De behoeften van de ondervraagde stamboeken is in te delen in vijf groepen: evenementen organiseren, informatie delen, bijeenkomsten met het RVO, gezamenlijke stamboekhouding en faciliteiten delen.

Evenementen organiseren

Allereerst de behoefte tot het organiseren van gezamenlijke evenementen. De kleinere stamboeken geven aan behoefte te hebben aan het organiseren van keuringen, veilingen of andere evenementen. De intensiteit waarop het evenement gezamenlijk wordt georganiseerd varieert van het delen van een locatie en dierenarts tot volledig samen organiseren. Het Hackney stamboek, International Heavy Warmblood en Shetland Pony Stamboek hebben door eigen keuringsreglement of voldoende aanmeldingen geen behoefte aan keuringen. Er zijn dan wel andere evenementen mogelijk om samen te organiseren. Het Hackney stamboek heeft de behoefte om concoursen te organiseren, echter hierin zal het gaan om samenwerking met een concoursorganisatie in plaats van met stamboeken. Het meest genoemde te behalen voordeel is het delen van de kosten. Daarnaast wordt het bereiken van een groter en breder publiek genoemd. Hierbij is vanuit de geïnteresseerde stamboeken behoefte om samen te werken met andere kleine tot middelgrote stamboeken, zodat het stamboek niet ondergesneeuwd wordt op een evenement van een groot stamboek.

Informatie delen

De tweede behoefte omvat het delen van informatie. Er is behoefte aan het delen van ervaringen, met name openheid in informatie zoals fokplannen. Daarnaast is er behoefte aan het delen van kennis. Een voorbeeld hiervan is het informeren van andere stamboeken als er een kennisoverdracht naar de leden wordt georganiseerd en deze open te stellen voor leden van andere stamboeken. Tevens is er behoefte aan een minder omslachtige werkwijze voor de gegevensuitwisseling van bijvoorbeeld een DNA ID. De nieuwe centrale database kan hier een uitkomst in gaan bieden, wanneer deze voor alle stamboeken beschikbaar en aanvulbaar wordt gesteld. Een koppeling met de stamboeksoftware, waarvan de meest

gebruikte Equis is, zal dit vergemakkelijken. Gezien de meeste stamboeken werken met het programma Equis, kan gekeken worden naar een samenwerking met deze partij.

Bijeenkomsten met het RVO

Vanuit het Irish Cob Stamboek, hierna ICS genoemd en niet is aangesloten bij de Koepel Fokkerij, komt het idee om een of tweemaal per jaar een bijeenkomst te organiseren met de stamboeken en iemand van het Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, hierna RVO genoemd. Hierin kunnen praktijkproblemen worden gesproken omtrent regelgeving. Daarnaast krijgt het RVO dan inzicht in hoe de praktijk er aan toe gaat bij de paardenstamboeken. Het ICS geeft aan dit idee losstaand van de Koepel Fokkerij te hebben, zodat dit voor ieder stamboek beschikbaar is. Ook spelen eerdere ervaringen een rol bij dit standpunt. De Koepel Fokkerij biedt in haar huidige vorm al deze mogelijkheid en kan overwegen dit nadrukkelijker bekend te maken naar de (niet) aangesloten stamboeken.

Gezamenlijke stamboekhouding

Enkele kleine stamboeken geven aan de behoefte te hebben om de stamboekhouding en het secretariaat uit te besteden, om hierbij de continuïteit te waarborgen bij een bestuurswisseling. Hierbij wordt de mogelijkheid genoemd om dit met meerdere kleine stamboeken op te starten, dan wel aan te sluiten bij een grotere. Het Nederlands Rijpaarden en Pony stamboek, hierna NRPS genoemd, Shetland pony stamboek, hierna SPS genoemd, en ICS voeren in de huidige bedrijfsvoering de stamboekadministratie uit voor andere stamboeken. Hier past ook de visie van het Nederlandse Welsh Pony en Cob Stamboek bij, hierna NWPCS genoemd. Samen met het IJsland pony Stamboek en New Forest stamboek zijn het NWPCS aangesloten bij Groenned, die de volledige administratie en andere stamboekwerkzaamheden, front en back office, voor hun rekening neemt. Aangegeven redenen zijn het stamboekbestuur ontzien, kosten te reduceren en synergie voordeel te behalen. Deze behoefte speelt voor de pony en kleine stamboeken.

Faciliteiten delen

Als laatste kwam het NRPS nog met de mogelijkheid tot het delen van faciliteiten. Het kantoorpand, software systeem en personeel kunnen ingezet worden voor meerdere stamboeken. De kantoorruimte kan daarnaast ook met andere paard gerelateerde ondernemingen worden gedeeld. Andere stamboeken hebben dit niet als directe behoefte aangegeven.

De Stichting Nederlandse Draf- en Rensport, hierna NDR genoemd, ziet samenwerking in het als paardensector als collectief naar buiten, richting overheid bijvoorbeeld, of reclame voor de sector in het algemeen.

Deelvraag 2: Wat zijn eventuele belemmeringen voor de stamboeken om samen te werken?

Het SPS en International Heavy Warmblood, hierna IHW genoemd, geven aan geen belemmeringen te hebben. Beide stamboeken hebben voldoende aan hun eigen keuringen en wensen dat zo houden. Wel staan de genoemde stamboeken volledig open om samenwerkingen aan te gaan.

Het Nederlands Mini Paarden Registratie Stamboek, hierna NMRPS genoemd, geeft aan te waken voor de splitsing tussen het NMRPS en andere kleine paarden stamboeken, bij het organiseren van evenementen.

Het meest genoemde knelpunt zijn bestuurswisselingen. De besturen, veelal bestaande uit vrijwilligers, wisselen met enige regelmaat. Van de ondervraagde stamboeken geven vier stamboeken aan ervaringen te hebben dat afspraken en/of contacten waren gemaakt en die vervolgens na een bestuurswisseling dit vervallen.

Het Dartmoor Pony Stamboek, hierna DPS genoemd, heeft de ervaring opgedaan dat het verschil tussen een succesvolle en een minder succesvolle samenwerking samenhangt met flexibiliteit. Hierbij gaat het zowel om flexibiliteit van de locatie als van de stamboeken.

De belemmering van het behouden van identiteit wordt eenmaal genoemd door het Nederlands Hackney stamboek, hierna benoemd NHS, met als reden dat dit een gesloten stamboek is. Het Nederlands Stamboek voor Tinkers, hierna NSvT genoemd, geeft aan het behouden van identiteit wel een aandachtspunt te vinden, maar niet als belemmering te zien, zolang op een evenement voldoende aandacht en ruimte is voor de oorsprong en fokdoelen van een ras. Hier aandacht aan te besteden voorkomt het creëren van een eenheidsproduct.

Het NDR geeft aan vanwege eigen eisen en specifieke jurering, die niet overeenkomt met andere sport of show stamboeken, geen mogelijkheden te zien om samen te werken op deze vlakken.

Het NHS geeft aan met eerdere ervaringen te hebben ondervonden dat een groter lichaam minder slagvaardig is.

Het NRPS en NSvT geven aan dat vrijwilligers schaars zijn, die zich aanbieden om bijvoorbeeld een werkgroep te vormen.

Het NWPCS geeft aan een samenwerking omtrent dienstverlening bij een onafhankelijke partij onder te brengen in plaats van bij een bestaand stamboek. Om op deze wijze niet de laatste prioriteit te worden van het stamboek.

Deelvraag 3: Hoe wordt in omliggende landen invulling gegeven aan deze behoeften?

Voor de beantwoording van deze deelvraag ontvingen organisaties in België, Frankrijk en Duitsland ieder een vragenlijst, bestaande uit zeven vragen.

België

In België is de vormgeving van het PaardenPunt Vlaanderen onderzocht. PaardenPunt Vlaanderen is de officiële koepelorganisatie van de paardensector in Vlaanderen en vertegenwoordigt meer dan veertig verenigingen met in totaal honderdduizenden leden. Het PaardenPunt Vlaanderen bestaat uit drie sub-sectoren, waarbij de Vlaamse stamboeken binnen de sub-sector fokkerij en het forum fokkerij vallen. De projecten die het forum fokkerij faciliteert zijn de aanmaak en distributie van EU-paspoorten en al dan niet gepersonaliseerde dek certificaten.

Daarnaast biedt PaardenPunt Vlaanderen de stamboeken verschillende diensten aan. Voor de stamboekadministratie gebruiken nagenoeg alle stamboeken (met uitzondering van twee stamboeken) hetzelfde systeem, waar PaardenPunt Vlaanderen een contract voor heeft afgesloten met de provider. De sub-sector fokkerij organiseert jaarlijks opleidingen met betrekking tot de operationele werking van het informaticaplatform.

Daarnaast kan PaardenPunt Vlaanderen administratief werk of secretariaatswerk uitvoeren voor de stamboeken, bestaande uit:

- Het verwerken van de stamboekgegevens (dieren en personen) via het geautomatiseerde systeem.
- Het voeren van een kasboekhouding.
- Stamboekadministratie.

Ook organiseert de sub-sector fokkerij de deelname aan beurzen. Dit omdat de kwaliteit van de fokkerij een sterk label is, maar marketing en promotie een zwakke schakel.

Vanuit PaardenPunt Vlaanderen is een overeenkomst met een onderzoeksgroep huisdierengenetica en –selectie van KU Leuven voor de routineberekening van de fokwaardenschattingen bij rijpaarden, ook voor onderzoek om de bestaande procedures te verbeteren en nieuwe toepassingen te ontwikkelen voor het berekenen van fokwaardenschattingen bij rijpaarden. Tevens wordt in dit project samengewerkt met de fokverenigingen Belgian Warmblood en Studbook Zangersheide en de organisaties die data aanleveren, zijn de Hippomundo, KBRSF en LRV.

Voor de berekening van fokwaarden bij rijpaarden dienen door de stamboekverenigingen gegevens verzameld te worden over afstamming en prestatieonderzoek.

Binnen de sub-sector fokkerij is een werkgroep samengesteld die jaarlijks een aspirant-juryopleiding organiseren. Om de cursisten van de aspirant-juryopleiding praktische vorming te geven zijn er praktijkgerichte opleidingen

voorzien waarbij de cursisten paarden leren te beoordelen, plaatsen, lineair scoren en bespreken.

Minimaal viermaal per jaar worden vergaderingen georganiseerd voor de stamboekverenigingen. Per stamboekvereniging mogen 2 personen aan deze vergaderingen deelnemen. Op de agenda staan besprekingen van onder andere nationale en Europese wetgeving, aanpassingen aan documenten (vorm en inhoud van paspoorten en dekcertificaten), stand van zaken van de aspirant-juryopleiding, fokkerijsubsidie.

Voor al deze punten wordt er vanuit de Vlaamse Overheid per project een subsidie toegekend.

- De subsidie voor paspoorten, dekcertificaten, ICT-platform en DNA wordt toegekend in verhouding met het aantal veulens per stamboek.
- De subsidie voor de stamboekadministratie wordt berekend op basis van de prestaties die verricht worden per stamboek.
- De subsidie voor fokwaardenschatting wordt volledig gesubsidieerd.
- Voor de aspirant-juryopleiding wordt een deel vanuit de subsidie betaald, de rest wordt gefinancierd door de cursisten zelf.
- Voor de deelname aan de beurzen wordt een vast bedrag gesubsidieerd, de stamboeken betalen het overige deel zelf.

Frankrijk

Het Franse IFCE is een publieke organisatie onder toezicht van het ministerie van landbouw en het ministerie van sport. De missies van het IFCE zijn:

- Het ondersteunen van de Franse paardenindustrie.
- Kennisverspreiding op het gebied van paarden en paardrijden.
- Het ontwikkelen en verzorgen van paard gerelateerde opleidingen.
- Het bevorderen de paardensport op het hoogste niveau.
- De traceerbaarheid van paarden in Frankrijk waarborgen.
- Het (im)materiële paardenerfgoed in stand houden.

Voor de traceerbaarheid van paarden in Frankrijk is het de centrale gegevensbank SIRE in 1975 opgezet. Dit identificatiesysteem indexeert paardachtigen en controleert op de gezondheid van de dieren en voedselveiligheid. Met als doel:

- De economische situatie van de sector vrijwaren.
- De traceerbaarheid en bescherming van de consument te garanderen.
- Het bevorderen van uitwisselingen van dieren.

De centrale gegevensbank is een kans voor de Franse paardenindustrie, omdat het de onderlinge toegankelijkheid van informatie bevordert die nuttig is voor de traceerbaarheid, selectie en ontwikkeling van paardachtigen.

De IFCE voert jaarlijks 860.000 administratieve procedures uit. Hieronder vallen onder andere de afgifte van 70.000 paspoorten. De organisatie beheert 52

rassen, heeft afspraken met 4 buitenlandse rassen en 6 buitenlandse rassen met een vereenvoudigde procedure. De stamboeken zijn gegroepeerd in federaties. Voor sportpaarden, renpaarden, dravers, trekpaarden en ezels, en kleine paarden en pony's bestaan aparte federaties. Jaarlijks heeft elk stamboek een vergadering en voor gemeenschappelijke onderwerpen komt de hele federatie samen.

Voor het opzetten van de samenwerking omtrent het systeem is overleg tussen de software biedende partij en verschillende instanties uit de paardensector. Sinds 10 jaar gebruikt de IFCE een SIRE comité systeem, samengesteld uit verschillende instanties uit de paardensector in Frankrijk, ter vertegenwoordiging van de stamboeken. Ieder stamboek is vrij om zowel individueel te werken, of samen met de IFCE en haar instrumenten. In 2016, met de Europese verordening, zou elke rasvereniging een overeenkomst kunnen aanvragen. Geen van hen koos ervoor om alleen te werken.

IFCE bekostigt haar databank door de uitgifte van paspoorten. De prijzen van de procedures zijn gelijk aan de productiekosten en een vergoeding voor onderhoud aan de databank. Ieder stamboek is vrij om haar eigen tarief voor het registreren van veulens te bepalen. De vergoeding, na aftrek van de kosten, wordt door IFCE naar het stamboek overgemaakt. Indien een stamboek een specifieke functie in het gemeenschappelijke instrument wil, dient dit door het stamboek zelf gefinancierd te worden. Met alle stamboeken zijn afspraken gemaakt over de diensten die het betreffende stamboek afneemt van de IFCE. Daarnaast zijn ook andere onderwerpen vastgelegd in de afspraken, zoals de steun die de stamboeken kunnen ontvangen van het ministerie van Landbouw of HR vanuit IFCE.

Duitsland

De Duitse ruitersbond, FN, vormt de overkoepelende organisatie voor ruiters, fokkers, menner en voltigeurs in Duitsland. De paardenfokkerij in Duitsland is zo gestructureerd dat fokkers lid zijn van een fokvereniging. De fokkersverenigingen, landelijke verenigingen, aangesloten organisaties en de persoonlijke leden van de FN zijn aangesloten bij de FN, de koepelorganisatie, waardoor alle leden indirect aangesloten zijn bij de FN.

Momenteel zijn 25 door de staat erkende paarden-, pony- en fokkersverenigingen aangesloten bij de fokkerijafdeling van de FN. De veelal regionale activiteiten van de fokverenigingen maken het noodzakelijk om de ledenorganisaties op elkaar af te stemmen. Deze taak wordt uitgevoerd door de afdeling Fokkerij, die ook de belangen van de fokkersverenigingen tegenover het Bondsministerie en andere nationale en internationale organisaties behartigt. Zo is de Fokkersdivisie van de FN verantwoordelijk voor de medewerking van de fokkersverenigingen bij zaken die alle fokkersverenigingen aangaan.

Deelvraag 4: Welke randvoorwaarden of eisen zijn voor stamboeken noodzakelijk om de stap naar samenwerking te zetten?

Tijdens de interviews kwam naar voren dat enkele randvoorwaarden aan een potentiële samenwerking werden gesteld. De meeste stamboeken gaven aan dat het van belang is om later in het proces van het opzetten van samenwerken te beslissen en dus bij een concreter plan te kunnen bepalen aan te sluiten of niet.

Het DPS noemt de randvoorwaarde flexibiliteit, gespecificeerd in de uitdrukking 'Water bij de wijn willen doen'. Hierbij gaat het om de houding waarin dingen moeten blijven zoals het al jaren gaat. Bij een samenwerking moeten de partijen bereid zijn zich aan te passen, indien nodig.

Voor het ICS stamboek is het van belang dat een nieuwe los staat van de Koepel. Het SPS geeft daarentegen aan geen behoefte te hebben iets nieuws op te starten, maar een nieuwe samenwerking bij de Koepel te houden. Deze organisatorische aspecten komen verder aan bod in de volgende deelvraag.

Deelvraag 5: Wat verwachten de stamboeken van de rol van de Koepel Fokkerij in het faciliteren van samenwerking?

De stamboeken aangesloten bij de Koepel Fokkerij zien de Koepel Fokkerij als betrokken partij bij een nieuwe samenwerking. De enkel genoemde reden om de Koepel Fokkerij eventueel niet te betrekken, is dat een stamboekbestuur dit niet wilde opleggen bij de Koepel Fokkerij en hen hier mee belasten. De aangesloten stamboeken gaven aan dat de Koepel Fokkerij samenwerking stimuleert. De rol van de Koepel Fokkerij wordt omschreven als: helpen bij de regelgeving en overleg laten plaatsvinden na de vergaderingen van de Koepel.

De geïnterviewde stamboeken, die niet zijn aangesloten bij de Koepel Fokkerij, geven aan de samenwerking los van de Koepel Fokkerij te zien. Reden hier voor is dat de samenwerking voor iedereen toegankelijk moet zijn, onafhankelijk of er een lidmaatschap is aangegaan bij de Koepel Fokkerij. Deze stamboeken pleiten voor een onafhankelijk initiatief van de stamboeken zelf.

De organisatorische aspecten, welke door de stamboeken zijn omschreven, worden weer gegeven in dezelfde categorieën als de behoefte om overzicht te behouden.

Gestart kan worden met een inventarisatie van de geïnteresseerde stamboeken. De afgevaardigden van deze stamboeken komen samen,

waar onder leiding van een voorzitter nagedacht wordt over ideeën en problemen worden aangekaart. De bij de Koepel aangesloten stamboeken geven aan dat hiermee gestart kan worden aansluitend aan een vergadering. Dit geeft de mogelijkheid om ideeën en problemen aan te kaarten. Het NSvT gaf aan geen problemen te hebben om hier het voortouw in te nemen. Vervolgens komt een werkgroep tot stand. De samenwerking wordt gestart met het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst waarbij kosten en opbrengsten naar rato verdeeld worden. Bij succes willen de stamboeken overwegen rechtsvorm toepassen voor een langdurige samenwerking. Een genoemd voorbeeld van een evenement met diverse stamboeken is de Zeeuwse Dag van het Paard.

De tweede behoefte: informatie delen, is behoefte aan kennis delen. Genoemde behoefte is een evenementenkalender met evenementen van stamboeken die ook te bezoeken zijn voor leden van andere stamboeken. De Koepel Fokkerij kan tijdens een vergadering inventariseren welke evenementen hiervoor in aanmerking komen. Ook is de behoefte om de nieuwe Centrale Database, opgezet door onder andere de Koepel Fokkerij, openbaar te stellen voor alle stamboeken met daarbij de mogelijkheid tot aanvullen van informatie. De voorkeur gaat uit naar een koppeling met software programma's, waarvan de meest gebruikte Equis is.

Voor de behoefte van bijeenkomsten met het RVO, dient een uitnodiging rond te gaan voor geïnteresseerden. Iemand van het RVO wordt uitgenodigd, aanvankelijk wordt een agenda opgesteld. Tijdens de vergadering is een voorzitter nodig.

Voor de gezamenlijke Stamboekhouding, is het mogelijk een samenwerking op te starten met meerdere kleine stamboeken of aan te sluiten bij een groter stamboek. Afspraken tussen enkele stamboeken kunnen worden vastgelegd. Indien het gaat om 5 of meer stamboeken wordt de voorkeur gegeven aan een juridische vorm. Ook wordt aangegeven dit bij een onafhankelijke partij in te brengen om te voorkomen dat eigen prioriteiten boven de dienstverlening komt te staan.

De het delen van faciliteiten, kan geïnventariseerd worden wie behoefte heeft om personeel, kantoorpand of software te delen. Zowel tussen stamboeken, alsook met andere Hippische ondernemingen. Het NRPS geeft aan dat uiteindelijk haar ledenraad bepaalt, niet haar bestuur.

Om vorm te geven aan een potentiële samenwerking, bevatten de interviews die plaats vonden na de pilot de volgende vragen:

Wordt er een bestuur aangesteld of vindt de besluitvorming plaats door middel van een democratische structuur?

Hierbij wordt door de geïnterviewde stamboeken de voorkeur gegeven aan een democratische structuur. Hierbij wel een kanttekening dat bij een grote groep geïnteresseerden een werkgroep van vrijwilligers opgesteld kan worden. Tijdens de interviews kwam naar voren dat er geen behoefte is aan een bestuur dat boven de samenwerking staat.

Krijgt de samenwerking een vorm waarbij diensten of goederen worden verhandeld met de deelnemende instanties?

De stamboeken geven aan dat het eventueel een optie is om gezamenlijk in te kopen. Dit is vergelijkbaar met de manier waarop de inkoop van paspoorten bij het RVO gaat. Genoemd is dat het huren van een locatie voor meerdere weekenden een wens is, waarna deze weekenden verdeeld worden over de deelnemende stamboeken voor het uitvoeren van evenementen. Ook zijn hier kansen voor bij het gezamenlijk inkopen van een blad, wat ieder stamboek uitgeeft. Ook redacteurs kunnen in een samenwerking professionaliseren. Daarnaast liggen hier kansen voor het gemeenschappelijk inzetten van chippers en veulenschetsers.

Is een sterke ledenbinding van belang of ligt de voorkeur bij iets waarbij aangehaakt en afgezegd kan worden?

Hierbij komen de stamboeken overeen. Aanhaken bij interesse en niet aanhaken als het niet bij het stamboek past. Het moet vrijblijvend zijn voor de stamboeken. Wel is het zo dat wanneer er afspraken worden gemaakt, deze worden vastgelegd en partijen zich daar aan dienen te houden.

Hoofdstuk 4: Discussie

Het onderzoek ging in op het faciliteren van mogelijke samenwerking van hippische stamboeken in Nederland. Het onderzoek bestond uit telefonische interviews voor de Nederlandse stamboeken en een vragenlijst voor organisaties in Duitsland, Frankrijk en België, waar al samenwerking plaatsvindt. De afname van de telefonische interviews vond plaats ten tijde van de corona uitbraak. Gedurende de interviews kwam sterk naar voren dat deze situatie de stamboek besturen bezig hield. Het grote deel van de stamboekbesturen gaf aan sinds korte tijd intensiever bezig te zijn met het financiële voortbestaan van hun stamboek, met daarbij ook de overweging om dingen samen te gaan doen. Dit kwam met name naar voren in de onzekerheid op het voortzetten van evenementen, met de verwachting dat de komende tijd minder evenementen zullen plaatsvinden.

Door een semigestructureerd interviews strategie toe te passen, was het mogelijk bij te sturen tijdens het gesprek. Daarnaast hadden de deelnemende stamboeken vooraf de onderwerpenlijst ontvangen. Dit maakte dat het interview gericht werd afgenomen en de weergave van de visie op samenwerking van het stamboek duidelijk te achterhalen was. De vragenlijst voor de buitenlandse stamboeken, welke per e-mail was uitgezet, had geen sturing. Waardoor de respons die terug kwam erg wisselde in compleetheid, de organisaties gaven ook aan door de corona situatie niet uitgebreid te tijd te hebben om de vragenlijst in te vullen. De vragen over de organisatie zijn uitgebreid beantwoord en op de vragen over knelpunten bij het opzetten van de samenwerking bleef antwoord uit. Voor een herhaling van dit onderzoek kan dit voorkomen worden door, mits de taalbarrière niet te groot is, deze organisaties ook telefonisch te bevragen.

Het huidige onderzoek is een vervolg op een eerder onderzoek van de Koepel Fokkerij. Dit onderzoek richt zich enkel om de opzet van een samenwerking in organisatorische vorm, waar op een volgend onderzoek zich kan richten op de invulling van deze samenwerkingsvorm en het implementeren van kernwaarden.

De eerder genoemde informatie van samenwerking in omliggende landen, vormt een voorbeeld voor de hippische fokkerij organisaties in Nederland. Dit onderzoek beperkt zich tot het winnen van informatie over de werkwijze en ervaringen, maar gaat niet in op een vergelijking van de landen, een volgend onderzoek kan hier op ingaan. Uit het onderzoek kwamen 4 duidelijke potentiële samenwerkingen naar voren, welke in een vervolg onderzoek concreter onderzocht kunnen worden.

Hoofdstuk 5: Conclusie & aanbevelingen

De conclusie komt voort uit de telefonische interviews en ervaringen met samenwerking uit Duitsland, België en Frankrijk. De conclusie vormt een weergave van de overeenkomsten van de visie op samenwerking van de stamboeken die hebben meegewerkt aan dit onderzoek. Vanuit een gemeenschappelijk belang kan een potentiële samenwerking worden opgestart. Uit de telefonische interviews kwamen behoeften tot samenwerking naar voren, vier van deze behoeften werden door het meerdere stamboeken genoemd, namelijk het organiseren van evenementen, delen van informatie, het hebben van bijeenkomsten met het RVO en het opstellen van een gezamenlijke stamboekhouding. De te behalen voordelen zijn kosten reductie, synergie voordeel, leren van elkaar, continuïteit waarborgen en het ontzien van het stamboek bestuur. Opvallend is dat de behoefte tot het organiseren van evenementen voornamelijk bij de kleinere stamboeken bestaat en het opstellen van een gezamenlijke stamboekhouding bij de ponystamboeken speelt.

Een veelgenoemde belemmering waardoor een samenwerking niet tot succes komt is de wisseling in stamboek besturen. Bij het uitvoeren van de aanbevelingen, voortkomend uit dit onderzoek, is van belang dit risico te beperken. Dit risico kan beperkt worden door het vastleggen van de gemaakte afspraken, maar niet volledig worden uitgesloten.

Kijkend naar de ondervraagde buitenlandse ondernemingen, kan vanuit hun ervaringen worden meegenomen dat de centraal georganiseerde diensten eenheid creëert in de stamboekwerkzaamheden. Zo bleek toen in 2016 in Frankrijk de stamboeken de keuze kregen om zelfstandig verder te gaan of verder te gaan met de federatie. Deze georganiseerde samenwerkingen worden door de ondervraagde overkoepelende organisaties beheert en bekostigd door subsidies en het afnemen van paspoorten en andere diensten.

Naar voren kwam dat de stamboeken die lid zijn van de Koepel Fokkerij een nieuwe samenwerking samen zien gaan met de betrokkenheid van de Koepel Fokkerij. De omschreven rol van de Koepel Fokkerij is het helpen bij de regelgeving en overleg laten plaatsvinden bij de Koepel Fokkerij vergaderingen. De niet leden van de Koepel Fokkerij zien samenwerking los van de Koepel Fokkerij met als reden dat, het onderdeel van hun visie op samenwerking, voor alle stamboeken beschikbaar dient te zijn, onafhankelijk of er een lidmaatschap is aangegaan bij de Koepel Fokkerij.

Voor de organisatorische aspecten wordt door de stamboeken nadrukkelijk aangegeven geen behoefte te hebben aan aansturing door een bestuur. Een democratische structuur met daarbij een voorzitter voor de vergadering heeft de voorkeur bij het organiseren van evenementen. Een stamboek dat het voortouw neemt door de bijeenkomst te organiseren, is noodzakelijk bij het organiseren van bijeenkomsten met stamboeken en het RVO. Het afnemen van diensten is een behoefte die speelt bij voornamelijk pony stamboeken en kan om deze reden worden gecombineerd met het

opzetten van de gezamenlijke stamboekhouding. Hierbij gaat het om gemeenschappelijk afnemen van stamboekbladen bij een uitgever en het inzetten van redacteurs. De Koepel Fokkerij kan inspelen op het gemeenschappelijk inzetten van chipconsulenten en juryleden.

De geïnterviewde stamboeken zijn zich bewust van de noodzakelijkheid van samenwerken maar zien een vorm van vrijblijvendheid van belang, behalve bij de gezamenlijke stamboekhouding. Naar aanleiding van de voorgelegde keuzes omtrent besluitvorming, binding en de afname van diensten kwamen voorkeuren van de stamboeken naar voren. Passende rechtsvormen blijken de coöperatie, stichting of vereniging.

Het antwoord op de hoofdvraag “Hoe kan de samenwerking tussen hippische stamboeken (in Nederland) worden vormgegeven en gerealiseerd?” is weergegeven in een infographic, te lezen in Bijlage 4. De aanbeveling is in 4 plannen ingedeeld en met implementatie weergegeven. Vanwege vertrouwelijke informatie zijn transcripties van de interviews op te vragen bij de interviewer.

Dit onderzoek vormt een tweede stap in de richting van samenwerking tussen stamboeken. Dit onderzoek geeft de overlap van behoeftes van de stamboeken weer. De brede uitkomsten geven ruimte voor vervolgonderzoek(en) waarbij de ideeën inhoudelijk uitgediept dienen te worden. Deze inventarisatie dient als voorzet naar concretere oplossingen, waarna op termijn implementatie kan volgen.

Bronnenlijst

- AdministratieNL. (2019, 29 november). BV oprichten: wat zijn de kenmerken en regels.
Geraadpleegd van <https://www.administratienl.nl/kennisbank/bv/>
- Baarda, B. (2014). Dit is onderzoek! incl. toegang tot Prepzone (2de editie). Groningen, Nederland: Noordhoff.
- Baarda, B., & van der Hulst, M. (2012). Basisboek interviewen (3de editie). Groningen, Nederland: Noordhoff.
- Boeije, H., & Bleijenbergh, I. (2014). Analyseren in kwalitatief onderzoek (2de editie). Den Haag, Nederland: Boom Lemma.
- Brandes - van den Akker, C. (2019). Uitwerking samenwerking stamboeken. Ermelo, Nederland: Koepel Fokkerij.
- Coöperatie expert. (2019, 23 februari). Verschil stichting en vereniging of coöperatie.
Geraadpleegd op 30 juli 2020, van <https://www.cooperatieexpert.nl/organisatievorm-kiezen/>
- Coöperatie expert. (2020, 23 januari). Coöperatieve vereniging als samenwerkingsvorm.
Geraadpleegd van <https://www.cooperatieexpert.nl/cooperatieve-vereniging/>
- Dijk, C. (2014, 15 april). Erkenning Klassiek Paardenstamboek. Geraadpleegd op 13 februari 2020, van <https://www.dehoevslag.nl/laatste-nieuws/algemeen/erkenning-klassiek-paardenstamboek.html>
- Dingemanse, K. (2019, 1 juli). Ultiem stappenplan voor het coderen van interviews.
Geraadpleegd op 2 april 2020, van <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/coderen-interview/>
- Ensie. (2017, 7 september). Semigestructureerd interview | betekenis & definitie. Geraadpleegd op 2 april 2020, van <https://www.ensie.nl/diagnostische-vaardigheden/semigestructureerd-interview>
- FHRS. (2020). Stamboekregistratie. Geraadpleegd op 8 augustus 2020, van <https://www.fhrs.nl/stamboekregistratie.html>
- Friesland Campina. (z.d.). Onze boeren | FrieslandCampina. Geraadpleegd van <https://www.frieslandcampina.com/nl/onze-boeren/>
- FrieslandCampina. (z.d.). Eigendom van leden-melkveehouders | FrieslandCampina.
Geraadpleegd van <https://www.frieslandcampina.com/nl/onze-boeren/eigendom-van-leden-melkveehouders/>
- Het Friesche Paard. (2017, 2 augustus). Het Friesche Paard - Historie. Geraadpleegd van <http://frieschepaard.nl/vereniging/historie/>

- Hiemstra, S. J., & Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. (2002). Landenrapport Nederland over Dierlijke Genetische Bronnen : een strategisch beleidsdocument. Geraadpleegd op 3 april 2020, van <https://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/fulltext/30234>
- Kaats, E., & Opheij, W. (2014). Leren samenwerken tussen organisaties (1ste editie). Amsterdam, Nederland: Amsterdam University Press.
- KNHS. (2019, 1 juni). Paspoortservice KNHS - KNHS. Geraadpleegd van <https://www.knhs.nl/top-sport/meedoen-aan-wedstrijden/startdocumenten/paardenpaspoort/paspoortservice-knhs/>
- Koepel Fokkerij. (2017, 1 januari). Leden – Koepelfokkerij. Geraadpleegd op 2 april 2020, van <http://koepelfokkerij.com/wp/leden-2/>
- KVK. (z.d.). Schematisch overzicht rechtsvormen [Tabellenoverzicht]. Geraadpleegd van https://www.kvk.nl/download/SchemaRechtsvormen_tcm109-389297.pdf
- KVK. (2020, 15 juli). De stichting. Geraadpleegd van https://ondernemersplein.kvk.nl/de-stichting/?gclid=Cj0KCQjwgJv4BRCrARIsAB17JI4XKfmawUBVlf26E5WRfFcuMMkdmjKWZCNFujeUHpZUCtGnJj8jROEaAg4XEALw_wcB
- MO Groep. (2012). Samenwerkingsvormen voor Welzijn, Maatschappelijke Dienstverlening en Opvang. Geraadpleegd van <https://www.sociaalwerknederland.nl/?file=6096&m=1345101697&action=file.download>
- NCR. (2017, 15 december). De Nederlandse Coöperatie Top 100. Geraadpleegd op 6 mei 2020, van <https://www.cooperatie.nl/artikelen/de-nederlandse-cooperatie-top-100/>
- NOC*NSF. (z.d.-a). 1993: Fusie NOC en NSF - NOCNSF. Geraadpleegd op 6 mei 2020, van <https://nocnsf.nl/wat-doet-nocnsf/sporterfgoed/1993-fusie-noc-en-nsf>
- NOC*NSF. (z.d.-b). Organisatie - NOCNSF. Geraadpleegd op 6 mei 2020, van <https://nocnsf.nl/organisatie-nocnsf>
- Notariskantoor Novia. (z.d.). Vereniging. Geraadpleegd van <https://www.notariskantoornovia.nl/vereniging#:~:text=Belangrijke%20kenmerken&text=Het%20doel%20van%20een%20vereniging,komen%20aan%20het%20gemeenschappelijke%20doel.>
- Princee, F. P. G. (2016). Exploring Studbooks for Wildlife Management and Conservation (1st ed. 2016 druk). Cham, Switzerland: Springer Nature
- Publicatieblad van de Europese Unie. (2019, 5 december). Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/2035. Geraadpleegd op 15 april 2020, van <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R2035&from=EN>

- Rabobank. (2019, 22 oktober). Welke rechtsvorm past bij jou? Geraadpleegd op 12 juli 2020, van <https://www.ikgastarten.nl/bedrijf-starten/rechtsvorm/welke-rechtsvorm-past-bij-jou>
- Redactie Horses.nl. (2017, 1 maart). Moeten kleinere stamboeken meer samenwerken? Geraadpleegd op 13 februari 2020, van <https://www.horses.nl/fokkerij/moeten-kleinere-stamboeken-meer-samenwerken/>
- Redactie Horses.nl. (2018, 7 november). Samenwerking stamboeken helpt fokkerij. Geraadpleegd op 13 februari 2020, van <https://www.horses.nl/fokkerij/09-11-27-samenwerking-stamboeken-helpt-fokkerij/>
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. (2017). Erkende stamboekorganisaties paarden. Geraadpleegd op 26 februari 2020 van <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2017/03/Erkende-stamboekorganisaties-paarden.pdf>
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. (2020). Erkenning fokkerijorganisaties. Opgehaald van rvo.nl: <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/dieren/huisdieren-houden-en-fokken/erkenning-fokkerijorganisaties>
- Rijksen, C., & Visser-Riedstra, E. K. (2005). Inventarisatie Paardenhouderij. Geraadpleegd op 3 april 2020, van <https://edepot.wur.nl/2739>
- Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2011). Methoden en technieken van onderzoek (5de editie). Amsterdam, Nederland: Pearson Education.
- Sectorraad Paarden. (2019, 1 juli). Werkgroep Identificatie en registratie. Geraadpleegd op 13 februari 2020, van <https://www.sectorraadpaarden.nl/themas/identificatie-en-registratie/>
- Stock, K. F., Quinn Brady, K., Christiansen, K., Viklund, Å., Cervantes, I., Ricard, A., Ducro, B., Janssens, S. (2015, 4 september). Breeding objectives and practices of sport horse studbooks: results of a worldwide inventory [Presentatieslides]. Geraadpleegd op 3 april 2020 van http://www.equinephenotypes.org/DivDok/EAAP2015P_KFSTOCK_et_al_S44_No20707_IntSStudbookSurvey_20150903.pdf
- Van Peet, A. A. J., & Everaert, H. A. M. (2013). Lessen in onderzoek (Derde herziene druk). Amersfoort, Nederland: Agiel.
- Werkgroep Samenwerking Stamboeken. (2014). Samenvatting van het verslag van de bijeenkomst. Ermelo: Koepel Fokkerij.
- Verbart, M. A. M., & van Elderen, J. J. M. (2003). SAMENWERKING: KANSEN ZIEN, KANSEN BENUTTEN. Geraadpleegd van <https://www.avv.nl/downloads/SiteCollectionDocuments/scan/samenwerkingsscan.pdf>

Zeldzame rassen. (2020, 5 juli). Fokkerijtips Stamboek Bloedspreiding Genenbank. Geraadpleegd op 8 augustus 2020, van <https://zeldzamerassen.nl/blaarkopnet/fokkerijtips-bloedspreiding-genenbank-2/>

Bijlage 1: Overzicht erkende stamboeken

RVO, versie 27 februari 2017

- Arabische Volbloedpaarden Stamboek in Nederland (AVS)
- Koninklijk Warmbloed Paardenstamboek Nederland (KWPN)
- Koninklijke Vereniging het Friesch Paardenstamboek (KFPS)
- Koninklijke Vereniging het Nederlandse Trekpaard en de Haflinger (KVTH)
- Lipizzanerstamboek Vereniging Nederland (LVN)
- Nederlandse Mini Paarden Registratie Stamboek (NMPRS)
- Nederlandse Rijpaarden- en Ponystamboek (NRPS)
- Vereniging Nederlands Shetland Pony Stamboek (NSPS)
- Stichting Nederlandse Draf- en Rensport (NDR)
- Vereniging Nederlands Stamboek voor IJslandse Paarden (NSIJP)
- Vereniging het Groninger Paard (HGP)
- Vereniging het Nederlandse Appaloosa Stamboek (NAS)
- Vereniging het Nederlandse Fell Pony Stamboek (NFPS)
- Het Nederlandse Fjordenpaard Stamboek (NFS)
- Vereniging het Nederlands Hackney Stamboek (NHS)
- Vereniging het Nederlandse Welsh Pony en Cob Stamboek (NWPCS)
- Vereniging Nederlands New Forest Pony Stamboek (NNFPS)
- Welsh Pony & Cob Vereniging (WPCV)
- Vereniging het Connemara Pony Stamboek
- Vereniging het Nederlandse Stamboek voor Tinkers (NST)
- International Horse Breeders Association Heavy Warmbloods (IHW)
- Irish Cob Society Nederland (ICS-NL)
- Merens Stamboek Nederland
- Vereniging het Nederlands Ezelstamboek (VNE)
- Falabella stamboek
- Nederlands Dartmoor Pony Stamboek
- PRE Stamboek Nederland
- Europees Stamboek Amerikaanse Miniatuur Paarden (EUSAM)
- Europees Arabisch Stamboek voor Shaya-paarden, Sportpaarden en Sportpony's (EASP)
- Nederlandse Quater Horse Association (NQHA)

(Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2017)

Bijlage 2: Vragenlijst

Project Samenwerking Stamboeken, opgesteld en uitgevoerd door Caroline Brandes - van den Akker in de winter van 2018/2019.

1. Wat zijn de grootste zorgen/ knelpunten van jullie stamboek voor de toekomst?
2. Welke prioriteiten hebben jullie nu en de komende jaren?
3. Wat is voor jullie het meest ideale beeld voor jullie en alle stamboeken over 5 à 10 jaar? Hoe zouden de stamboeken er dan idealiter uit moeten zien/ wat zou de situatie moeten zijn?
4. Op welke onderdelen willen jullie graag gebruik maken van kennis, diensten en/of faciliteiten van andere stamboeken? Wat van welke stamboeken precies?
5. Wat zouden jullie beschikbaar willen en kunnen stellen aan andere stamboeken? (Kennis, diensten, faciliteiten)?
6. Op welke onderdelen moeten de stamboeken absoluut met elkaar gaan samenwerken?
7. Op welke onderdelen moeten de stamboeken absoluut niet met elkaar gaan samenwerken?
8. Zien jullie mogelijkheden om bijvoorbeeld een gezamenlijke organisatie op te starten?
9. Welke onderdelen zouden misschien zelfs helemaal moeten worden samengevoegd en bijvoorbeeld vanuit de koepel vanuit één van de stamboeken, of vanuit een gezamenlijk op te zetten beheerorganisatie moeten worden georganiseerd?

Bijlage 3. Leden van de Koepel Fokkerij

	Koninklijke Warmbloed Paarden Nederland KWPN Postbus 156 3840 AD Harderwijk www.kwpn.nl
	Appaloosa stamboek Vereniging Het Nederlands Appaloosa Stamboek Papenstraat 13 8162 RP Epe
	Arabische Volbloedpaarden Stamboek in Nederland De Beek 125 3852 PL Ermelo www.avswb.nl
	Vereniging het Nederlands Connemara Pony Stamboek p/a Westeind 5 5245 NL Rosmalen www.connemara.nl
	Vereniging het Nederlands Ezelstamboek p/a De Klok 76 5251 DN Vlijmen www.ezelvereniging.nl

	Vereniging het Nederlands Fell Pony Stamboek Molensteeg 1-9 5104 EM Dongen www.nfps.nl
	Koninklijke Vereniging het Friesch Paardenstamboek Postbus 624 9200 AP Drachten www.kfps.nl
	Vereniging het Groninger Paard Prins Bernhardlaan 84 2274 JB Voorburg www.hetgroningerpaard.nl
	Vereniging het Nederlands Hackney Stamboek Oud Groevenbeeklaan 6 3881 LV Putten http://www.hackneystamboek.nl
	Lipizzanerstamboek Vereniging Nederland Winstongaarde 24 3824 BZ Amersfoort www.lipizzaner.nl

	Nederlands Mini Paarden Registratie Stamboek De Mulderij 8-B 3831 NV Leusden www.minipaarden.nl
	Merens Stamboek Nederland De Voortweg 6 6971 JX Brummen www.merensstamboek.nl
	Stichting Nederlandse Draf- en Rensport Postbus 60 2240 AB Wassenaar www.ndr.nl
	Nederlands Rijpaarden en-Ponystamboek Postbus 3072 3850 CB Ermelo www.nrps.nl
	Vereniging Nederlands Shetland Pony Stamboek Nieuwstad 89 7201 NM Zutphen www.shetlandponystamboek.nl
	Dartmoor Pony Stamboek Dennenweg 1 7021 MH Zelhem www.dartmoorstamboek.nl

	Welsh Pony en Cob Stamboek Postbus 143 8430 AC Oosterwolde www.nwpcs.nl
	International Horse Breeders Horse Association Heavy Warmbloods Hanestreek 6 8435 VW Donkerbroek www.ihwstudbook.com
	Nederlands Stamboek voor Tinkers Overheicop 62 4145 KV Schoonrewoerd 06-53658082 E-mail: nsvtkantoor@gmail.com Internet: www.nsvt.eu
	Federatie van Bonden van Hengstenhouders De Beek 125-A 3852 PL Ermelo Tel. 0577-401119 Fax 0577-401170 E-mail: info@bvhh.nl

(Koepel Fokkerij, 2017)

Bijlage 4. Infographic advies en implementatie

WIE Kleinere stamboeken

Kleinere stamboeken geven aan behoefte te hebben gezamenlijk evenementen zoals keuringen, shows en veilingen te organiseren.

REDENEN Kosten reductie, groter en breder publiek

Mogelijkheid tot het delen van locatie, dierenarts en jury.

ORGANISATIE Aansluitend aan de Koepel Fokkerij een overleg moment plannen om ideeën te bespreken, niet aangesloten stamboeken uitnodigen per mail. Geïnteresseerde stamboeken kunnen een afgevaardigde aanbieden voor een werkgroep om het evenement te organiseren. Afspraken vastleggen in een samenwerkingsovereenkomst. Bij langdurig succes zien stamboeken de mogelijkheid dit onder een rechtsvorm voort te zetten. De stamboeken onderbouwen deze voorkeur met de reden dat zij voorkeur geven aan de mogelijk om te bepalen of het stamboek wel of niet aanhaakt bij het gezamenlijk organiseren van evenement bij een daadwerkelijk idee.

Mogelijke implementatie

WIE Alle stamboeken

Kennis delen, een kalender maken met evenementen van stamboeken welke openbaar toegankelijk zijn, de openbaarheid van fokplannen en gebruik van de centrale database.

REDENEN Versimpelen werkwijzen, van elkaar leren
Intensiteit naar behoefte

ORGANISATIE Geen nieuwe organisatie opzetten. Vanuit de Koepel Fokkerij stimuleren door te inventariseren of/hoe de nieuwe centrale database gedeeld en aan te vullen wordt door de stamboeken. Tijdens de vergadering van de Koepel Fokkerij een moment plannen om evenementen, openbaar voor leden van alle stamboeken, te delen. Zodat bijvoorbeeld lezingen ook te bezoeken zijn voor andere stamboeken. Aan de hand hiervan een evenementen kalender delen. Verder inventariseren hoe de uitwisseling van fokplannen gestimuleerd kan worden.

Mogelijke implementatie

Stap 1

Koepel Fokkerij vergadering

Idee opperen in Koepel Fokkerij vergadering. Overleggen hoe hier invulling aan te geven.

Stap 2

Agenda punten verzamelen

Ieder geïnteresseerd stamboek met openbare evenementen mailt deze naar de Koepel Fokkerij zodat een evenementen kalender kan worden opgesteld.

Stap 3

Updaten

De Koepel Fokkerij stuurt twee maal per jaar een (automatische) e-mail uit met verzoek tot delen van openbare agenda punten.

Stap 4

Centrale database

De Koepel Fokkerij kan starten met het delen tijdens de vergadering hoe de database toepasbaar is voor de stamboeken en vervolgens inventariseren of dit voldoet aan de behoeftes van de stamboeken en eventueel of/hoe hier invulling aan is te geven.

Stap 5

Inventariseren hoe de uitwisseling van fokplannen gestimuleerd kan worden tijdens een bijeenkomst van de Koepel Fokkerij.

WIE Alle stamboeken en een vertegenwoordiger van het RVO

Behoeft vanuit stamboek(en) niet aangesloten bij de Koepel Fokkerij om bijeenkomsten te organiseren waarin praktijkproblemen worden besproken omtrent regelgeving, naar oplossingen gezocht kan worden en van elkaar geleerd kan worden

REDENEN Praktijkproblemen aankaarten, het RVO inzicht geven hoe de regelgeving in de praktijk wordt toegepast, leren van elkaar

Een of twee keer per jaar

ORGANISATIE Voor alle stamboeken beschikbaar stellen, zodat ook niet-leden van de Koepel Fokkerij zich kunnen aanmelden.

Mogelijke implementatie

Stap 1

ICS

Het ICS stamboek geeft aan contacten te hebben met het RVO en kan het voortouw nemen in dit organiseren. Hiervoor kan gestart worden met het versturen van een mail naar alle stamboeken over een mogelijke bijeenkomst. Daarnaast zal het RVO hiervan een uitnodiging ontvangen.

Stap 2

Bijeenkomst

Voor de bijeenkomst is een locatie, afgevaardigde van het RVO en geïnteresseerde stamboeken nodig.

Stap 3

Evaluatie

Na afloop van de bijeenkomst kan door middel van een vragenlijst geïnventariseerd worden hoe de bevindingen waren en hoe dit verder wordt voortgezet

Na de bijeenkomst

Stap 4

Koepel Fokkerij

De Koepel Fokkerij kan met niet aangesloten stamboeken contact opnemen om te inventariseren of de Koepel Fokkerij deze stamboeken hierin verder kan helpen.

WIE Voornamelijk ponystamboeken

Gezamenlijk de stamboekhouding, de back office, uitvoeren. Voor de stamboeken naar behoefte de front office ook als mogelijkheid bieden.

REDENEN Continuïteit waarborgen bij bestuurswisseling, ontzien van het stamboekbestuur, kosten reduceren en synergie voordeel behalen

Volledige takenpakket.

ORGANISATIE Wisselende opties kwamen naar voren tijdens de interviews. Voorkeur het onder te brengen bij een onafhankelijke organisatie, om belangenverstrengeling te voorkomen. Voorbeelden van samenwerking op dit vlak zijn NWPCS, het Nederlands New Forest Pony Stamboek en het IJlandse Paarden stamboek(NSIJP) welke zijn aangesloten bij GroenNed. Ook kan gekeken worden naar de opzet van Frankrijk. Wanneer iets nieuws wordt opgezet om dit te realiseren, is een passende rechtsvorm hiervoor de coöperatie, stichting of vereniging.

Mogelijke implementatie

Stap 1

Inventariseren

Mail uit naar de (pony)stamboeken, inventariseren welke stamboeken hieraan mee willen doen. Contact opnemen met GroenNed, aangezien het NWPCS, New Forest en IJsland pony stamboek al zitten aangesloten en uitzoeken wat zij kunnen betekenen.

Stap 2

Behoeftes

Per geïnventariseerd stamboek de behoeftes weergeven voor het afnemen van diensten.

Stap 3

Samengaan of nieuws opzetten

Bespreken wat GroenNed kan bieden en inventariseren of dit aan de behoefte voldoet of dat geïnteresseerde stamboeken gezamenlijk iets nieuws opzetten.

Stap 4

Afspraken maken

Afhankelijk van de gekozen werkwijze afspraken opstellen in een contract of behorend bij een nieuwe organisatie.

Evalueren

Evalueren of de werkwijze voldoet aan de verwachtingen, wat er beter kan en hoe.

Na de in het contract vastgesteld periode

Bijlage 5. Checklist schriftelijk rapporteren

Naam: Brechtje Hendriks
Klas: 4BP
Datum: 09-08-2020

Titel verslag/rapport: Vooronderzoek 'Het faciliteren van samenwerking tussen hippische stamboeken'.

Nadat **jij** je verslag/rapport hebt gecontroleerd met behulp van deze checklist, voeg je deze toe als bijlage. Zonder de ingevulde checklist vindt er geen beoordeling plaats. De assessor controleert met deze checklist je rapport/verslag.

De beoordelingscriteria die met een * zijn aangegeven, zijn de zogenaamde '*killing points*'. Indien de assessor meer dan vijf '*killing points*' heeft aangekruist, dien je het rapport/verslag op alle onvoldoende onderdelen te verbeteren. Voor de herbeoordeling moet je ook de oude versie inleveren. In het afstudeerwerkstuk zijn geen '*killing points*' toegestaan! AANVINKEN WAT NIET IN ORDE IS!

1. Het taalgebruik:
 - ☐ Bevat niet meer dan drie grammaticale, spel- en typefouten per duizend woorden*
**Bij meer dan drie fouten per duizend woorden is
Het rapport/verslag afgekeurd!**
 - ☐ Heeft een adequate interpunctie*
 - ☐ Is afgestemd op de gekozen doelgroep (juiste stijl)*
 - ☐ Laat een zakelijke en actieve schrijfstijl zien*
 - ☐ Bevat geen persoonlijke voornaamwoorden*
2. Het rapport/verslag:
 - ☐ Is ingebonden (hard copy)*
 - ☐ Is vrij van plagiaat* (zie onderwijsexamenregeling)
3. De omslag:
 - ☐ Bevat de titel
 - ☐ Vermeldt de auteur(s)
4. De titelpagina/het titelblad:
 - ☐ Heeft een specifieke titel*
 - ☐ Vermeldt de auteur(s)*
 - ☐ Vermeldt de plaats en de datum*
 - ☐ Vermeldt de opdrachtgever(s)*
5. Het voorwoord:
 - ☐ Bevat de persoonlijke aanleiding tot het schrijven van het rapport/verslag
 - ☐ Bevat persoonlijke bedankjes (persoonlijke voornaamwoorden toegestaan)
6. De inhoudsopgave:
 - ☐ Vermeldt alle genummerde onderdelen van het rapport/verslag*
 - ☐ Vermeldt de samenvatting en de bijlage(n)
 - ☐ Is overzichtelijk
 - ☐ Heeft een correcte paginaverwijzing
7. De samenvatting:
 - ☐ Is een verkorte versie van het gehele rapport/verslag
 - ☐ Bevat conclusies
 - ☐ Bevat geen persoonlijke mening
 - ☐ Is gestructureerd
 - ☐ Is zakelijk geschreven

- ☐ Staat direct na de inhoudsopgave
8. De inleiding (toelichting op intranet):
- ☐ Is hoofdstuk 1*
 - ☐ Beschrijft het grotere kader en aanleiding
 - ☐ Beschrijft inhoudelijke achtergrondinformatie*
 - ☐ Formuleert het probleem/de onderzoeksvraag*
 - ☐ Vermeldt het doel*
 - ☐ Bevat een leeswijzer voor het rapport/verslag*
9. Materiaal en methode:
- ☐ Beschrijft de gevolgde onderzoeksmethode
 - ☐ Past bij de onderzoeksvraag/vragen*
 - ☐ Beschrijft de variabelen/eenheden
 - ☐ Beschrijft de methode van data-analyse
10. De (opmaak van de) kern:
- ☐ Bestaat uit genummerde hoofdstukken en (sub)paragrafen (maximaal drie niveaus)*
 - ☐ Deze zijn verschillend in opmaak*
 - ☐ De hoofdstukken en (sub)paragrafen hebben een passende titel
 - ☐ Een hoofdstuk beslaat ten minste één pagina
 - ☐ Een nieuw hoofdstuk begint op een nieuwe pagina
 - ☐ De zinnen lopen door (geen 'enter' binnen een alinea gebruiken)
 - ☐ De figuren zijn (door)genummerd en hebben een passende titel (onder de figuur)*
 - ☐ De tabellen zijn (door) genummerd en hebben een passende titel (boven de tabel)*
 - ☐ Tabellen en figuren zijn zelfstandig te begrijpen
 - ☐ In de tekst zijn er verwijzingen naar figuren en/of tabellen*
 - ☐ De tekst bevat verwijzing naar de desbetreffende bijlage(n)
 - ☐ De tekst is ook zonder verwijzingen te begrijpen
 - ☐ De pagina's zijn genummerd*
11. De discussie:
- ☐ Bevat een vergelijking met relevante literatuur
 - ☐ Geeft de valide argumentatie weer
 - ☐ Evalueert de gebruikte onderzoeksmethode
 - ☐ Bevat een kritische reflectie op de eigen bevindingen (zie toelichting op intranet)
12. De conclusies en aanbevelingen:
- ☐ De conclusies zijn gebaseerd op relevante feiten
 - ☐ De aanbevelingen zijn gebaseerd op relevante feiten
 - ☐ Bevatten geen nieuwe informatie*
13. De bronvermelding:
- ☐ In de tekst is conform de geldende APA-normen* (zie toelichting op intranet)
14. De literatuurlijst:
- ☐ Is opgesteld conform de geldende APA-normen* (zie toelichting op intranet)
15. De bijlagen:
- ☐ Zijn genummerd
 - ☐ Zijn voorzien van een passende titel
 - ☐ Bevatten geen eigen analyse